

Ключевые слова: текстоцентрический аспект, лингвопсихоментальная деятельность говорящего, текст, иерархия текста.

Ruskulis L. V.

THE TEKSTOTSENTRYCHNYY APPROACH IN THE PROCESS OF UKRAINIAN LANGUAGE TEACHER TRAINING

Article is devoted to the role tekstotsentrychnyy approach language learning in preparing teacher of Ukrainian language; the text as the basic unit tekstotsentrychnyy approach, methodology of the text.

Key words: tekstotsentrychnyy aspect; linhvopsyhomentalna activity speaker, text, text hierarchy.

УДК 378.14

Самойленко О.М.

СТАН ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ-УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ

У статті описані результати дослідження стану застосування елементів дистанційної форми навчання в процесі підготовки бакалаврів-учителів математики. Надана порівняльна характеристика результатів дослідження стану застосування елементів дистанційної форми навчання в процесі підготовки бакалаврів-учителів математики та бакалаврів-учителів інших спеціальностей.

Ключові слова: дистанційна форма навчання, інформаційний ресурс, мережа Інтернет.

Процеси глобалізації, інтеграції, демократизації та інформатизації суспільства, підвищення ролі інформації і знань у його розвитку висувають принципово нові вимоги до професійної підготовки бакалаврів-учителів. У системі вищої освіти висуваються на перший план завдання удосконалення змісту вищої педагогічної освіти, сучасних технологій навчання і виховання. З розповсюдженням у світі нових інформаційних і технічних засобів доставки навчального матеріалу в вищих навчальних закладах склалися передумови появи і розвитку нового напрямку в освіті – дистанційного навчання, яке ґрунтується на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях.

Дослідженням теоретичних основ дистанційного навчання займалися А.А. Андреев, В.Ю. Биков, Н.В. Морзе, Є.С. Полат. Дослідженням у напрямках застосування інформаційних та комунікаційних технологій у процесі дистанційного навчання займались А.М. Гуржій, Ю.О. Жук, Р.С. Гуревич, М.І. Жалдак, С.А. Раков, О.В. Співаковський, Ю.Б. Триус.

Мета статті – дослідити стан застосування елементів дистанційної форми навчання в процесі підготовки бакалаврів-учителів математики.

В умовах сучасного технологічного розвитку змінюються можливості та потреби студентів вищих навчальних закладів з педагогічним напрямом освіти. Протягом 2009-2012 років проводилось опитування серед студентів педагогічних вищих навчальних закладів, у якому взяло участь 2048 студентів, з яких 993 студенти математичних спеціальностей, які навчаються не більше чотирьох років. Опитування проводилось у чотири етапи – протягом чотирьох років за трьома напрямками:

- перший – з метою визначення стану застосування комп'ютерних засобів у навчальних цілях та порівняння результатів у студентів різних педагогічних спеціальностей та студентів математичних спеціальностей;

- другий – з метою визначення стану застосування мережі Інтернет у навчальних цілях та порівняння результатів у студентів різних педагогічних спеціальностей та студентів математичних спеціальностей;
- третій – з метою з'ясування доцільності дистанційної форми навчання для студентів педагогічних спеціальностей та порівняння результатів у студентів різних педагогічних спеціальностей та студентів математичних спеціальностей.

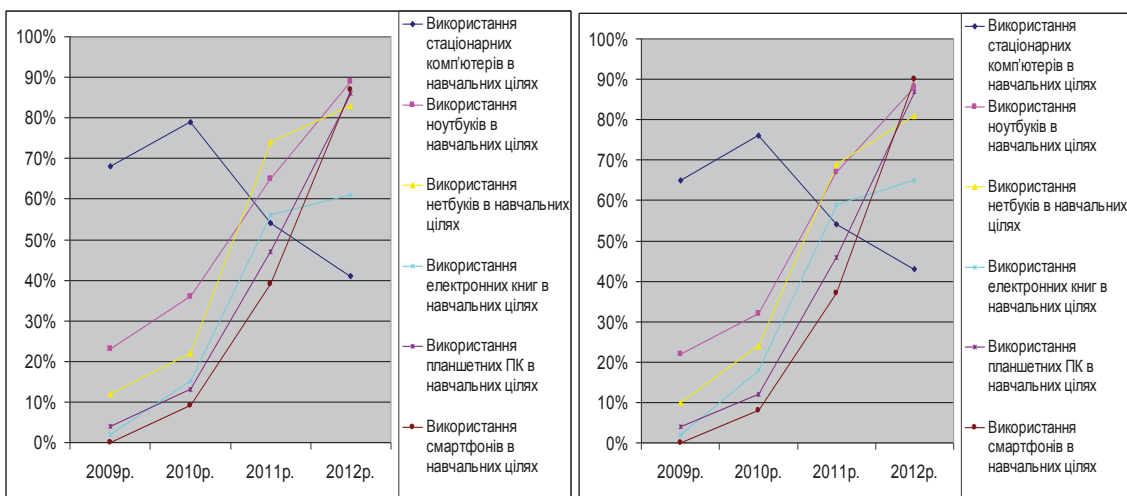
Опитування на предмет визначення стану застосування комп'ютерних засобів з метою навчання у студентів педагогічних спеціальностей, зокрема з математичних спеціальностей проводилось з 2009 по 2012 рік. Результати опитування представлені в таблиці 1.

Таблиця 1.

Стан застосування комп'ютерних засобів з метою навчання у студентів різних педагогічних спеціальностей та математичних спеціальностей

Напрямок дослідження	2009 р.		2010 р.		2011 р.		2012 р.	
	Загальний відсоток	Математичні спеціальності	Загальний відсоток	Математичні спеціальності	Загальний відсоток	Математичні спеціальності	Загальний відсоток	Математичні спеціальності
Використання стаціонарних комп'ютерів у навчальних цілях	68%	65%	79%	6%	54%	54%	41%	43%
Використання ноутбуків у навчальних цілях	23%	22%	36%	32%	65%	67%	89%	88%
Використання нетбуків у навчальних цілях	12%	10%	22%	24%	74%	69%	83%	81%
Використання електронних книг у навчальних цілях	2%	2%	15%	18%	56%	59%	61%	65%
Використання планшетних ПК у навчальних цілях	4%	4%	13%	12%	47%	46%	86%	87%
Використання смартфонів у навчальних цілях	0%	0%	9%	8%	39%	37%	87%	90%

Отримані дані можна представити у вигляді графіків, які наглядно демонструють динаміку стану застосування комп'ютерних засобів з метою навчання у студентів педагогічних спеціальностей, зокрема математичних (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка стану застосування комп'ютерних засобів з метою навчання у студентів різних педагогічних спеціальностей (а), та у студентів математичних спеціальностей (б).

Дослідження стверджує, що відсоток використання стаціонарних комп'ютерів студентами педагогічних університетів, зокрема педагогічних спеціальностей, в навчальних цілях з 2009 по 2012 р. зменшився більше як на 20%. Але за цей же час відсоток використання ноутбуків студентами педагогічних університетів, зокрема педагогічних спеціальностей, в навчальних цілях збільшився на 40%, відсоток використання нетбуків у навчальних цілях збільшився більше ніж на 70%, відсоток використання електронних книг у навчальних цілях збільшився більше ніж на 60%, відсоток використання планшетних персональних комп'ютерів у навчальних цілях збільшився більше ніж на 80%, а відсоток використання смартфонів в навчальних цілях збільшився майже на 90%.

Отримані результати надають можливість стверджувати, що всі зазначені засоби домінують з кожним роком та інтенсивніше використовуються у навчанні, окрім стаціонарних комп'ютерів. Технологічний розвиток підштовхує до використання нових та удосконалених технічних засобів для навчання. Зниження застосування стаціонарних комп'ютерів у навчанні можна пояснити розвитком більш зручних інших засобів навчання – ноутбуків, нетбуків, планшетних персональних комп'ютерів та ін.. Результати дослідження надають можливість стверджувати що технологічний розвиток відбувається практично однаково у студентів різних спеціальностей та студентів математичних спеціальностей.

Також опитування проводилось з метою визначення стану застосування мережі Інтернет у навчальних цілях та порівняння результатів у студентів різних педагогічних спеціальностей та студентів математичних спеціальностей. Результати дослідження занесені до таблиці 2.

Таблиця 2

Визначення стану застосування мережі Інтернет у навчальних цілях серед студентів різних педагогічних спеціальностей та студентів математичних спеціальностей

Напрямок дослідження	2009 р.		2010 р.		2011 р.		2012 р.	
	Загальний відсоток	Математичні спеціальності	Загальний відсоток	Математичні спеціальності	Загальний відсоток	Математичні спеціальності	Загальний відсоток	Математичні спеціальності
Використання електронної текстової інформації з метою навчання, доступ до якої здійснюється через мережу Інтернет	32%	30%	57%	54%	92%	93%	100%	100%
Використання електронної пошти з метою пересилки навчальної інформації у вигляді файлів та у вигляді обміну текстовими повідомленнями у відкладеному закритому режимі в навчальних цілях	12%	13%	31%	30%	54%	56%	78%	82%
Обговорення у тематичних форумах дисциплінарних тематик	9%	11%	22%	19%	56%	57%	64%	61%
Користування чатами з метою навчання	3%	1%	19%	20%	34%	30%	49%	44%

Ведення блогів у навчальних цілях	4%	2%	12%	14%	28%	31%	37%	39%
Створення та використання у навчальних цілях персональних сторінок у соціальних мережах (Google+, Facebook, ВКонтакте, Мой Круг та ін..)	21%	20%	47%	48%	59%	60%	88%	85%
Використання аудіовізуальних платформ у навчанні (YouTube , Myspace та ін.)	32%	28%	58%	55%	76%	78%	89%	87%
Застосування в навчальних цілях комунікаційних платформ таких як, Skype , OOVVOO, ICQ та інш.	10%	11%	19%	21%	39%	40%	57%	59%

Результати опитування студентів вищих навчальних закладів з педагогічним напрямом освіти можна представити у вигляді графіків на рисунку 2.

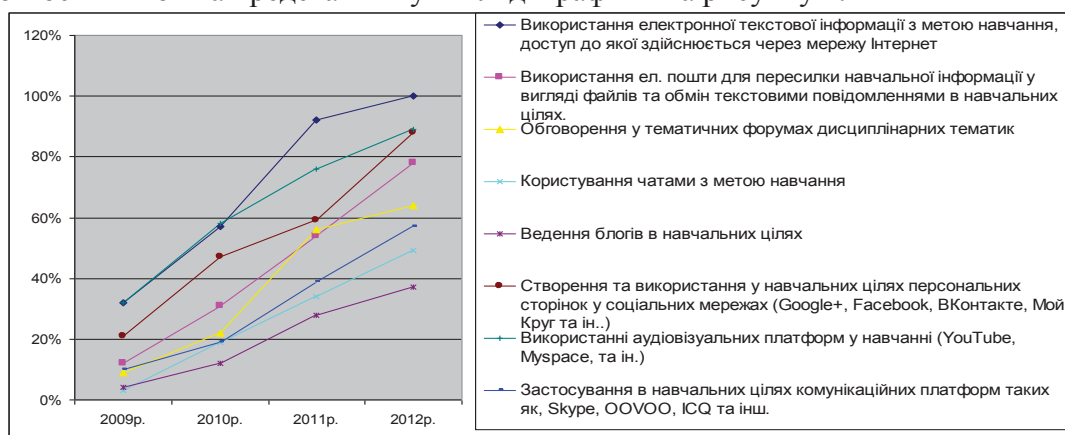

Рис. 2. а) Динаміка стану застосування мережі Інтернет у навчальних цілях серед студентів різних педагогічних спеціальностей.

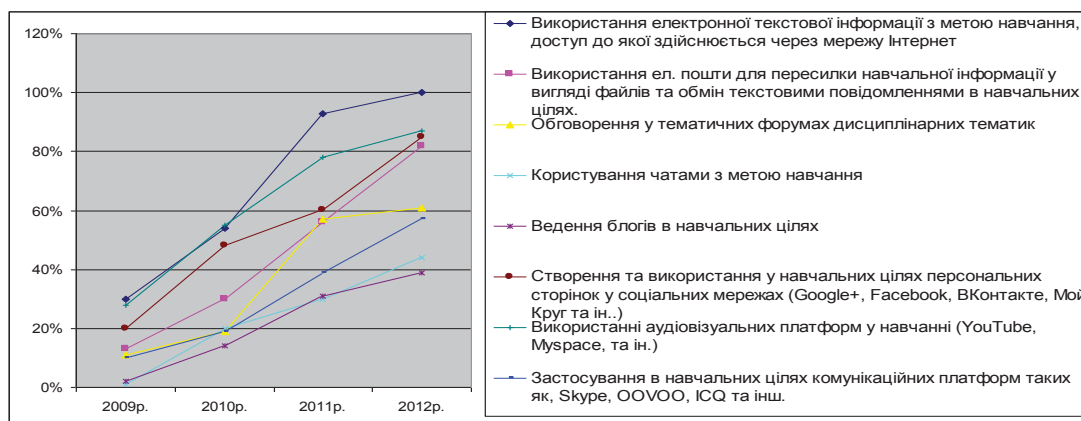

Рис. 2. б) Динаміка стану застосування мережі Інтернет у навчальних цілях серед студентів математичних спеціальностей.

Результати дослідження стверджують, що у студентів педагогічних спеціальностей, зокрема у студентів математичних спеціальностей застосування ресурсів Інтернет у навчальних цілях зростає з 2009 по 2012 роки. Інтенсивне підвищення простежується у напрямку використання електронної інформації, доступ до якої здійснюється через мережу Інтернет: з 2009 по 2012 роки стан використання підвищився майже на 70% і досягнув 100%. Електронну інформацію, доступ до якої здійснюється через мережу Інтернет, студенти використовують з метою підготовки до практичних, семінарських та лекційних занять, колоквиумів, іспитів та студентських конференцій.

Використання електронної пошти забезпечує студентам педагогічних університетів, зокрема математичних спеціальностей, можливість пересилки електронних книг, методичних рекомендацій для підготовки до аудиторних занять та самостійних робіт. Також електронну пошту студенти використовують для консультацій у відкладеному режимі. Тому в умовах технологічного розвитку відсоток використання електронної пошти студентами педагогічних університетів, зокрема математичних спеціальностей, збільшився на 70%.

Обговорення у тематичних форумах використовуються з метою обговорення результатів заліків, іспитів та стажування на практиці. З 2009 по 2012 роки відсоток використання тематичних форумів студентами педагогічних університетів, зокрема математичних спеціальностей, збільшився більше ніж на 50%. Користування чатами допомагає студентам консультуватись з проблемних питань дисциплін у режимі реального часу. Відсоток використання чатів у навчальних цілях до 2012 року збільшився більше ніж на 40%. Ведення блогів з метою навчання допомагає студентам педагогічних університетів, зокрема з математичних спеціальностей вести власні записи щодо актуальних питань дисциплін, накопичувати гіперпосилання на сайти, де пропонуються приклади розв'язання математичних завдань для підготовки до практичних занять, олімпіад, іспитів та заліків, а також на статті, в яких описані інноваційні підходи з дисциплін, які вони вивчають. Відсоток використання блогів до 2012 року збільшився більше ніж на 30%.

Стан використання соціальних мереж таких, як Google+, Facebook, ВКонтакте, Мой Круг та ін. у навчальних цілях під час проведення дослідження значно підвищився – майже на 65%. Соціальні мережі надають студентам педагогічних університетів, зокрема студентам математичних спеціальностей, можливість спілкування в навчальних цілях у межах єдиного середовища не залежно від місця перебування, причому як у режимах реального часу так і в режимі відкладеного часу. В соціальних мережах студенти створюють власні блоги, обмінюються гіперпосиланнями, аудіовізуальними матеріалами елементів практичних робіт, фрагментів проходження практик у вигляді відеоуроків. Студенти математичних спеціальностей обмінюються фотозображеннями складних геометричних фігур.

Використання аудіовізуальних платформ, таких як **YouTube**, Myspace та ін. у навчальному процесі збільшилось на 55% з 2009 по 2012 роки. Такі платформи студенти використовують з метою перегляду відеоуроків та відеолекцій. Застосування комунікаційних платформ за цей період збільшилось майже на 50%. Комунікаційні платформи розширюють можливості навчального процесу. Такі платформи як **Skype**, OOVVO, ICQ студенти педагогічних університетів, зокрема математичних спеціальностей використовують для термінових консультацій, проблемних обговорень з окремих педагогічних дисциплін.

Розвиток мережі Інтернет надає можливість розширити освітні можливості. Удосконалюються комунікаційні можливості, можливості передачі навчальної інформації, ведення облікових записів навчального напряму у вигляді електронних журналів. Існує можливість створення й організації елементів навчальної діяльності студентів у межах єдиних просторів за рахунок соціальних мереж.

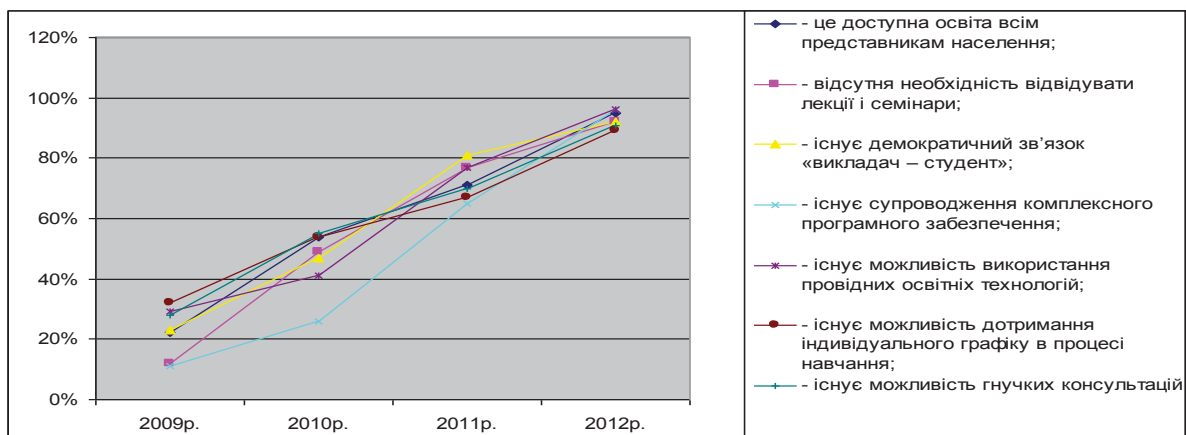
Третій етап опитування здійснювався з метою з'ясування доцільності дистанційної форми навчання для студентів педагогічних спеціальностей та порівняння результатів у студентів різних педагогічних спеціальностей та студентів математичних спеціальностей. Отримані результати занесені до таблиці 3.

Таблиця 3.

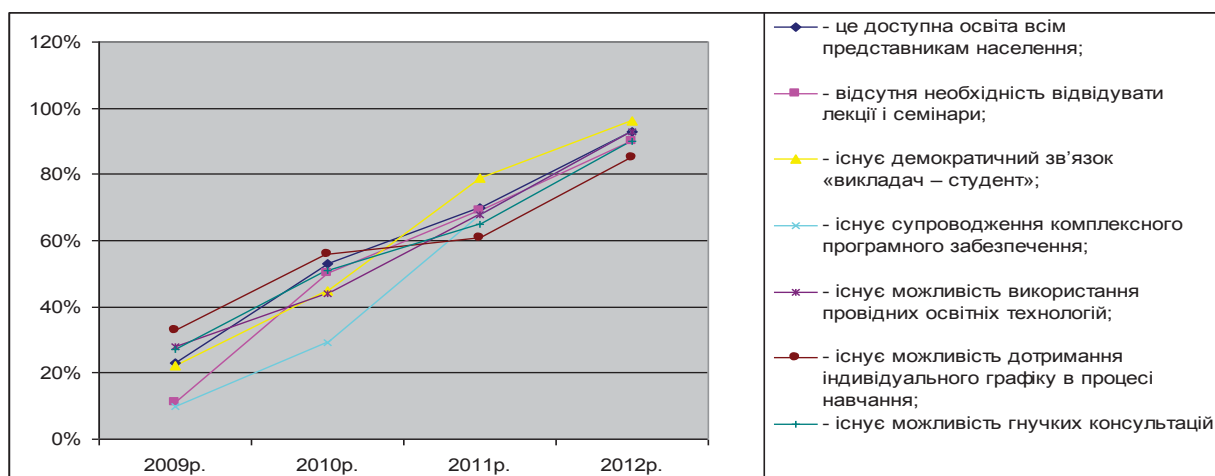
Визначення доцільності дистанційної форми навчання для студентів педагогічних спеціальностей зокрема для студентів різних педагогічних спеціальностей та студентів математичних спеціальностей.

Студенти вважають дистанційну форму навчання доцільною тому, що:	2009 р.		2010 р.		2011 р.		2012 р.	
	Загальний відсоток	Математичні спеціальності	Загальний відсоток	Математичні спеціальності	Загальний відсоток	Математичні спеціальності	Загальний відсоток	Математичні спеціальності
- це доступна освіта всім представникам населення;	22%	23%	54%	53%	71%	70%	95%	93%
- відсутня необхідність відвідувати лекції і семінари;	12%	11%	49%	50%	77%	69%	92%	90%
- існує демократичний зв'язок "викладач – студент";	23%	22%	47%	45%	81%	79%	92%	96%
- існує супроводження комплексного програмного забезпечення;	11%	10%	26%	29%	65%	68%	96%	93%
- існує можливість використання провідних освітніх технологій;	29%	28%	41%	44%	77%	68%	96%	93%
- існує можливість дотримання індивідуального графіку в процесі навчання;	32%	33%	54%	56%	67%	61%	89%	85%
- існує можливість гнучких консультацій	28%	27%	55%	51%	70%	65%	91%	90%

Результати доцільності дистанційної форми навчання для студентів педагогічних спеціальностей та порівняння результатів у студентів різних педагогічних спеціальностей та студентів математичних спеціальностей можна представити графічно (рис. 3).

Рис. 3. а) Стан з'ясування доцільності дистанційної форми навчання для студентів різних педагогічних спеціальностей.

Рис. 3. б) Стан з'ясування доцільності дистанційної форми навчання для студентів математичних спеціальностей.

Дослідження довело, що студенти педагогічних університетів вважають дистанційну форму навчання доцільною із розвитком та доступністю мережевих технологій та комп'ютерної техніки. Таким чином кількість студентів педагогічних університетів, зокрема педагогічних спеціальностей, які вважають, що дистанційна форма навчання – це доступна освіта для всіх представників населення, з 2009 по 2012 роки збільшилась більше ніж на 70 відсотків. Приблизно така ж динаміка спостерігається на предмет відсутності необхідності відвідування лекцій та семінарів. Аналогічно розвивається серед студентів, зокрема математичних спеціальностей, позиція щодо демократичності зв'язку викладача зі студентом. Відсоток студентів, які вважають, що дистанційна форма навчання – це можливість супроводження навчального процесу комплексним програмним забезпеченням, з 2009 по 2012 збільшився більше ніж на 80%. Це можна пояснити розвитком програмного забезпечення в Україні та доступністю його до всіх верств населення.

На думку студентів педагогічних університетів, зокрема математичних спеціальностей дистанційна форма навчання – це можливість використання провідних освітніх технологій. Відсоток студентів, які так вважають з 2009 по 2012 роки збільшився більше ніж на 60%. Деякі студенти дотримуються думки про можливість дотримання індивідуального графіку в процесі навчання. За період проведення досліджень відсоток таких студентів збільшився більше ніж на 50%. Дистанційну форму навчання студенти педагогічних університетів, зокрема математичних спеціальностей ще розглядають як можливість гнучких консультацій. Відсоток таких студентів з 2009 по 2012 роки збільшився більше ніж на 60%.

Проведений аналіз надає можливість стверджувати, що студенти різних педагогічних спеціальностей вважають дистанційну форму навчання доцільною, так само, як і студенти математичних спеціальностей. З технологічним розвитком студенти підкреслюють у такій формі навчання багато позитивних напрямів. Це можна пояснити інтенсивністю технологічного розвитку та доступністю комп'ютерних засобів для студентів та розширенню їх можливостей у навчанні.

Таким чином, дистанційне навчання набуває подальшого розвитку в закладах з педагогічним напрямком освіти, про що свідчать спроби створення його елементів: наявність сайтів, дистанційних платформ, зміна функцій викладача. Але розроблені елементи дистанційного навчання потребують удосконалення. Динаміка росту потреб студентів, зокрема математичних спеціальностей, у використанні дистанційної форми навчання підтверджена дослідженням. Підвищується стан використання удосконалених технічних засобів з метою навчання. Збільшується потреба використання ресурсів мережі Інтернет. Зокрема розширюються потреби у використанні єдиного навчального середовища, у якому б були упорядковані структуровані навчальні матеріали, а також єдині засоби комунікації.

З технологічним розвитком студенти вищих навчальних закладів з педагогічним напрямком освіти, зокрема студенти математичних спеціальностей, вважають доцільною дистанційну форму навчання. Вони зазначають, що така форма навчання розширює доступність до освіти, не прив'язує студента до аудиторних занять, демократизує зв'язок викладача і студента, супроводжує навчальний процес комплексним програмним забезпеченням, використовує провідні освітні технології, надає можливість дотримання індивідуального графіку в процесі навчання та гнучких консультацій. Тому подальші дослідження можуть бути пов'язані з визначенням шляхів упровадження дистанційної форми навчання у вишах України.

Самойленко А.Н.

СОСТОЯНИЕ ПРИМЕНЕНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ ДИСТАНЦИОННОЙ ФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ БАКАЛАВРОВ-УЧИТЕЛЕЙ МАТЕМАТИКИ

В статье описаны результаты исследования состояния применения элементов дистанционной формы обучения в процессе подготовки бакалавров-учителей математики. Дана сравнительная характеристика результатов исследования состояния применения элементов дистанционной формы обучения в процессе подготовки бакалавров-учителей математики и бакалавров-учителей других специальностей.

Ключевые слова: дистанционная форма обучения, информационный ресурс, сеть Интернет.

Samoilenko A. N.

STATE OF ELEMENTS OF DISTANCE LEARNING DURING TRAINING BACHELOR-MATH TEACHER

The paper describes the results of studies of the use of elements of distance learning in the Bachelor-mathematics teachers. Provided comparative description of the results of investigation of the use of elements of distance learning in the Bachelor-mathematics teachers and teachers-Bachelor of other specialties.

Key words: distance learning, information resource, Internet.